מורשת נמל המעבר

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

הנמל החופשי כעיקרון מייסד

הזהות המסחרית של סינגפור הוגדרה כבר בעת ייסודה. הנמל החופשי של 1819 לא גבה מכס על סחר והזמין סוחרים מכל אומה להשתמש בנמלו, מדיניות שחלק A של ספר זה בחן בפירוט. נמל המעבר (entrepôt) שצמח סביב הנמל אסף את תוצרת הארכיפלג, את סחורות סין והודו ואת מוצרי התעשייה של אירופה, מיין ודירג אותם והפיץ אותם מחדש לשווקים רחוקים. פרק IV של חלק A תיאר את הג'ונקות, הפראהו (prahus) וספינות הסחר האזורי (country ships) שפקדו את הנמל ואת שרשראות האשראי שקשרו את בתי הסוכנות (agency houses) שלאורך הנהר עם סוחרי האזור.

כבר בשלב זה, חלק ניכר מהערך שסינגפור הוסיפה טמון בשירותים שליוו את הסחורות. סוחרים העריכו צדדים שכנגד שרק לעתים רחוקות יכלו לאמת את זהותם ואמינותם, העניקו אשראי למרחקים ארוכים וספגו את הסיכון של מחירים תנודתיים. הם נשענו על שילוב של אמון אישי, מוסדות קהילתיים ודיני מסחר אנגליים. אלה הם התפקידים שבית מסחר מודרני ממלא. סינגפור ממלאת אותם זה מאתיים שנה בצורות משתנות. ממשלת הרפובליקה העצמאית נשענה על היסטוריה זו במפורש. מאמר שכתב בשנת 2023 בכיר ב־Enterprise Singapore הזכיר שסינגפור הייתה כבר במאה התשע־עשרה נמל מעבר מרכזי לסחורות כמו תבלינים, ושסוחרים נמשכו אליה עוד יותר כשהפכה לנמל חופשי בשנת 1819.[1]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

מנמל מעבר לכלכלה תעשייתית

מודל נמל המעבר הגיע לגבולותיו בעשור העצמאות. האוכלוסייה גדלה הרבה מעבר למספר האנשים שהסחר לבדו יכול היה להעסיק. לאחר 1965 נע שיעור האבטלה בין 10 ל־12 אחוזים, רמה שאיימה לעורר תסיסה אזרחית.[2] העימות עם אינדונזיה (Konfrontasi) לאחר 1963 וההיפרדות ממלזיה בשנת 1965, שפרק II של חלק C בוחן, ניתקו את סינגפור מחלקים מעורפה המסורתי. הממשלה הגיעה למסקנה שהעיר אינה יכולה עוד להתקיים מסחר בלבד.

התשובה הייתה תיעוש. כבר בשנת 1961 הקימה הממשלה את המועצה לפיתוח כלכלי (Economic Development Board) כדי להוביל מבצע למשיכת השקעות.[3] אזורי תעשייה נבנו על אדמה מיובשת בג'ורונג, ובאותה עת יצאו שרים לחו"ל כדי לחזר אחר משקיעים זרים. האסטרטגיה, שפרק III של חלק C מתאר, הפכה את סינגפור בתוך שני עשורים מנמל מעבר לכלכלת ייצור. נמל המעבר שרד את השינוי. בשנת 2000 עדיין היוו יצוא חוזר 43 אחוזים מיצוא הסחורות של סינגפור.[4] הפונקציה הישנה שרדה לצד החדשה ומאוחר יותר חזרה בצורה אחרת, כמסחר האוף־שור הנבחן בפרק זה.

זיקוק נפט והסוחרים הראשונים

הגשר בין נמל המעבר הישן למרכז המסחר המודרני היה הנפט. Shell השתמשה זה מכבר בפולאו בוקום (Pulau Bukom), אי מדרום לאי הראשי, כבסיס אחסון והפצה. בשנות השישים חיזרה סינגפור אחר חברות הנפט הגדולות, ובהן Esso, Mobil ו־Singapore Refining Company, כדי שיקימו בתי זיקוק באיים הסמוכים לחופיה.[5] עד אמצע שנות השבעים הפכה סינגפור למרכז זיקוק הנפט השלישי בגודלו בעולם.[6] איחודם המאוחר יותר של שבעה איים קטנים בדרום לאי ג'ורונג (Jurong Island), שייבושו החל בשנת 1995 והוא נחנך רשמית ב־14 באוקטובר 2000, ביסס את אשכול הזיקוק והפטרוכימיה.[7] פרק II של חלק זה בוחן את בתי הזיקוק ומסופי האחסון בפירוט.

בתי זיקוק זקוקים לנפט גולמי ומייצרים מוצרים שיש למכור. סביבם צמחו מחלקות השיווק והאספקה של חברות הנפט, הברוקרים שהפגישו בין קונים למוכרים והסוחרים העצמאיים שקנו ומכרו מטענים לחשבונם. Vitol, שנוסדה ברוטרדם בשנת 1966, פתחה את משרדה בסינגפור בשנת 1979.[8] Kuo Oil, חברה סינגפורית שהקימו אנשי העסקים פיטר פו (Peter Fu) ואונג בנג סנג (Ong Beng Seng), באה בעקבותיה בשנת 1988.[9] בסוף שנות השמונים הכירה הממשלה בכך שתעשיית הנפט הפיזית יצרה קהילת סוחרים שאת פעילותה ניתן לפתח כתחום בפני עצמו.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

מה הוריש נמל המעבר

שלושה רכיבים של נמל המעבר שרדו אל תוך מרכז המסחר. הראשון הוא הפתיחות. סינגפור נותרה נמל ושוק שבו כל דגל וכל לאום יכולים לעשות עסקים, ומשמעות הדבר כיום היא שסוחרים מארצות הברית, אירופה, סין, הודו, יפן והמפרץ עובדים זה לצד זה. השני הוא השילוב בין סחר לפיננסים. בנקי החליפין של המאה התשע־עשרה, שפרק II של חלק B בוחן, מימנו את נמל המעבר, ואילו הבנקים הבינלאומיים של המאה העשרים ואחת ממנים את מרכז המסחר באמצעות המכשירים שפרק I של חלק H מתאר. השלישי הוא ההסתמכות על סדר משפטי צפוי, מדיני המסחר האנגליים של בתי המשפט הקולוניאליים ועד החוזים, בתי המשפט ומוסדות הבוררות שחלק F בוחן.

רכיב רביעי זוכה לתשומת לב פחותה. נמל המעבר של המאה התשע־עשרה נוהל בידי מדינה שהבינה שהכנסותיה תלויות בסחר, ולכן פטרה את הסחר ממס. מרכז המסחר של המאה העשרים ואחת מנוהל בידי מדינה שמבינה ששגשוגה תלוי בחברות מסחר, ולכן ממסה את הכנסתן המזכה בשיעורים מופחתים. המכשירים שונים, שכן הנמל החופשי ביטל את המכסים ואילו Global Trader Programme מפחיתה את מס ההכנסה. המדיניות הבסיסית, שלפיה על המסחר לשאת בנטל פיסקלי קטן ככל האפשר, היא זו שפרק I של חלק B איתר את שורשיה בחוקה הפיסקלית של מושבת הכתר.

הערות

1. Lee Pak Sing (Assistant Chief Executive Officer, Trade and Connectivity, Enterprise Singapore), “Singapore – a vital link in the global energy supply chain”, *The Business Times*, 4 בספטמבר 2023, פורסם מחדש בידי JTC Corporation (jtc.gov.sg, נצפה בנובמבר 2026): “In the 1800s, Singapore was already a key entrepot for commodities such as spices”; “Traders were further attracted to Singapore when it became a free port in 1819.” ↩

2. Wikipedia, “History of the Republic of Singapore” (נצפה בנובמבר 2026): סחר נמל המעבר “was no longer sufficient to support the large population”; “The unemployment rate ranged between 10 and 12%”, which “threatened to create civil unrest.” ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

3. Wikipedia, "Economy of Singapore" (נצפה בנובמבר 2026): בשנת 1961 "the Singapore Government established the Economic Development Board to spearhead an investment drive". ↩

4. Wikipedia, "Economy of Singapore" (נצפה בנובמבר 2026): "Re-exports accounted for 43% of Singapore's total sales to other countries in 2000". ↩

5. Lee Pak Sing, "Singapore – a vital link in the global energy supply chain," *The Business Times*, 4 בספטמבר 2023, פורסם מחדש בידי JTC (נצפה בנובמבר 2026): "Singapore started off by courting oil majors such as Esso, Mobil Oil and Singapore Refining Company … to operate oil refinery facilities here in the 1960s." ↩

6. Wikipedia, "History of the Republic of Singapore" (נצפה בנובמבר 2026): סינגפור "attracted big oil companies like Shell and Esso" והפכה ל־"the third largest oil-refining centre in the world by the mid-1970s". ↩

7. Wikipedia, "Jurong Island" (נצפה בנובמבר 2026): נוצר משבעה איים קטנים בשטח של כ־991 הקטאר, והורחב לכ־3,500 הקטאר; "Physical land reclamation began in 1995, and Jurong Island was officially opened on 14 October 2000"; בתי זיקוק בכושר של 1.5 מיליון חביות נפט גולמי ליום. ↩

8. Vitol, "About" (vitol.com, נצפה בנובמבר 2026): "Founded in Rotterdam in 1966 by Henk Viëtor and Jacques Detiger"; משרד בלונדון בשנת 1969; משרד בסינגפור בשנת 1979; יותר מ־40 משרדים ברחבי העולם. ↩

9. Lim Hng Kiang, שר המסחר והתעשייה, נאום ב־Global Trader Networking Dinner 2009, Raffles City Convention Centre, 26 במאי 2009 (mti.gov.sg, כיום meti.gov.sg, נצפה בנובמבר 2026): "Singapore-headquartered Kuo Oil, set up by businessmen Peter Fu and Ong Beng Seng in 1988". ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.